

НАСТАВНО УМЕТНИЧКОМ НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
Краља Петра 4
СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
Косанчићев Венац 29

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Веће докторских студија Факултета примењених уметности у Београду формирало је Комисију за одбрану теме Докторског уметничког пројекта кандидата Јелене Божовић Ђорђевић, студента Докторског студијског програма Примењена уметност, модула Примењено вајарство, под насловом

АТЕЉЕ – ИНТЕРАКТИВНА МЕМОРИЈАЛНА ПЛАСТИКА

На основу увида у поднети материјал, комисија у саставу:

мр Горан Чпајак, редовни професор ФПУ у Београду,
мр Растко Ђирић, редовни професор ФПУ у Београду,
мр Мирослав Лазовић, редовни професор ФПУ у Београду,
др Ратко Божовић, професор емеритус, ФПН у Београду
др ум. Јулијана Протић, доцент ФПУ у Београду, ментор

закључила је да кандидат може да приступи одбрани свог Докторског уметничког пројекта.

БИОГРАФИЈА

Рођена 10. 7. 1983. године у Београду. Завршила је Школу за дизајн у Београду 2005. године и стекла звање техничар дизајна графике.

Београдску политехнику похађала је од 2005. до 2007. када уписује Факултет примењених уметности у Београду где је дипломирала 2012. године са просечном оценом 9,59 и стекла звање Дипломирани вајар примењеног вајарства. Била је сарадник у настави на ФПУ у Београду на предметима Вајање основе и Вајање и ентеријер, академске 2014/2015., 2015/2016. и 2016/2017. године.

Докторанд је завршне године Докторских академских студија на ФПУ.

Самосталне изложбе:

- *Its not all the black*, Кућа Краља Петра, Београд, 2019.
- *Ракурс*, Градска галерија Вишеград, БиХ, 2019.
- *Ракурс*, ЦЗК Ново источно Сарајево, Сарајево 2019.
- *Аишеље*, докторска изложба, СКЦ Београд, 2019.
- *Ехо3*, Градска галерија, Косовска Митровица 2018.
- *Спазе, лица, њредели*, Градска галерија, Вишеград, мај 2018.
- *Ехо2*, НКЦ Ниш, фебруар 2018.
- *Ехо*, СКЦ Београд, фебруар 2018.
- *Лица*, Центар за културу Деспот Стефан српски, Деспотовац, 2016.
- *Циклус*, изложба скулптура, Уметничка галерија Стара капетанија, Београд, 2015.

Групне изложбе:

- *Новојодишња изложба крајујевачких уметника*, Галерија АРТ, Крагујевац, 2019.
- *VII Новојодишња изложба крајујевачких уметника*, Галерија АРТ, Крагујевац, 2018.
- *Фијурација*, СКЦ, Београд, 2017.
- *Гуњ*, Атријум Етнографског музеја, Београд, 2016.
- *Младоси*, Галерија Србија, Ниш и Галерија Куће Легата, Београд, 2015.

- Изложба *Београдских чииача*, Хол РТС-а, Београд 2015.
- *Јунаци и њихови коњи*, Галерија КЦ Лаза Костић, Сомбор, 2014.
- *Зорану Радмиловићу – њесници и ликовни уметници*, Зајечар, издавач Терција, 2011.
- *Профил*, изложба студената одсека Примењено вајарство, Галерија клуба ваздухопловства војске Србије, Београд 2010.
- *Terratorija*, на БЕЛЕФ-у, Трг Републике и двориште Факултета примењених уметности, Београд 2008.
- *Диплома 2012*, Дипломска изложба студената ФПУ у Београду, Музеј примењених уметности, Београд 2012.
- *Цртеж и акварел*, Галерија Београд, Београд, 2007.

Интернационалне изложбе:

- *Ракурс*, Градска галерија Вишеград, БиХ, 2019.
- *Ракурс*, ЦЗК Ново источно сарајево, Сарајево 2019.
- *МЛК Вишеград 25*, Градска галерија, Вишеград 2018.
- *МЛК Вишеград 25*, Градска галерија, Вишеград 2019.
- *Смазе, ЛИЦА, ѡредели*, Градска галерија Вишеград, БиХ, 2018.
- *Земља је наша судбина*, Галерија 96, Приједор, 2016.
- *Београдска ѡолиѡехника*, Arte reale, Milano, 2010.

Ликовне колоније:

- *Колуѡи Манѡић*, Шебеш Фок, 2014.
- *Terratorija*, Кикинда 2014.
- *Terratorija*, Кикинда 2008.
- *Враѡарница*, Вратарница, 2010.

СПИСАК УМЕТНИЧКИХ, ОДНОСНО НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА

Награде:

- Прва награда за идејно решење споменик Милунка Савић, Инђија 2017.
- Друга награда на конкурс за идејно решење споменика на конкурс *Београдски чииач* 2015.

- Награда за најбољи портрет одсека Примењено вајарство, ФПУ, Универзитет уметности у Београду, 2011.

Интернационалне награде:

- Друга награда *Симпозијума Х*, Приједор, 2016.

Скулптуре у простору:

- *Сјоменик Милунки Савић*, Инђија, 2017.

- *Мук - Његош*, ОШ Огњен Прица, Колут, 2017.

Остало:

- Редовни члан трочланог савета Градске галерије Вишеград од 2018.

- Селектор МЛК Вишеград од 2019.

- Уметничка сарадња у извођењу више јавних споменика, аутора:

Миодрага Живковића, Зорана Ивановића, Слободана Савића и Игора Ђорђевића.

Културне манифестације:

- 42 Вишеградске стазе, самостална изложба, БиХ, 2019.

- Принципови дани, самостална изложба, Бих, 2019.

- Позивни конкурс Владе РС за идејно решење споменика Николају Краснову

ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ РАДА

Рад је реализован кроз истраживање у области меморијалне скулптуре, тј. меморијалног обележја посвећеног ликовном уметнику, његовом делу и уметности као духовно-материјалној друштвеној делатности. Односи се на три фигуралне композиције које представљају, свака понаособ, уметника представљеног у радном амбијенту сопственог атељеа и вајарског приказа његовог (одабраног) дела: слика, цртеж, мотив или идеја - дводимензионални ликовни формати преведени у тродимензионалне ликовне објекте. Уметник, као протагониста заузима ракурсни положај у композицији. Представљен је у тренутку стваралачког рада са потребним реквизитима који употпуњују композицију (сликарски материјал: четке,

платна, боје, штафелаји, идр.). Други сегмент рада - својеврсна сценографија уметничког атељеа, изражава одабрано уметничко дело: цртеж, слику, мотив или модел, чији је примарни циљ да објасни, дефинише поетику представљеног ствараоца. Транспозиција постојећег мотива из дводимензионалог у тродимензионално довеле су до новог слоја значења, нове ликовне вредности као илустрације личне, аутономне поетике кандидаткиње. Трећи, кључни елемент, је постамент, дрвени под атељеа - лајт мотив наведеног циклуса, као својеврсна позорница на којој се одвија стваралачки процес „замрзнут“ у један кадар. Замисао је да посматрач буде увучен у сваки од тродимензионалних контекста и да активно учествује у њима. Посматрач може слободно да се креће у инсценираном квадрату - атељеу, да улази у композицију, комуницира са представама и таквом активношћу да им да живот и покрет. Тиме губи својства субјекта, постаје део композиције, улази у свет уметничког дела, постаје његов саставни део и поприма облик и карактеристике објекта уметности.

Предложене композиције могу да егзистирају у различитим амбијентима независно, како у идеалним условима изложбеног/музејског простора (ентеријера), где би свакој појединачној композицији била додељена посебна просторија, тако и у слободним отвореним просторима (екстеријерима) где би бивствовале као независне споменичке форме.

С тим у вези, димензије наведеног циклуса одговарају природним форматима фигуралних представа, управо због идеје интерактивности, односно активног учешћа у делу. Компоноване су на начин да је једини постамент (постоље скулптуре) под атељеа, који се налази у хоризонталној равни погледа или се једностепеновањем композиције прималац – актер уводи у дело. Скулпторалне групе нису предвиђене за високе и недоступне постаменте, посматране из жабље перспективе, управо због идеје суживота и активног учешћа у делу.

МЕТОДЕ КОЈЕ СУ У ИСТРАЖИВАЊУ ПРИМЕЊЕНЕ

Докторски уметнички пројекат *Ашеље* – интерактивна меморијална пластика се састоји од писаног и практичног дела. Текстуални део је подељен на три области: Друштвено-историјски оквир, Поетско-методолошки оквир и Закључна разматрања. У писаном делу кандидаткиња истражује теоријска упоришта релевантних аутора из области историје и теорије уметности, емпиријском методом анализира одабране примере из области меморијалне скулптуре, архитектуре и сликарства, компаративном методом увиђа и испитује сличности и разлике између предложеног и постојећих пројеката у области меморијалне скулптуре и аналитичко интерпретативном методом своди и тумачи све резултате истраживања у циљу формулисања закључака који су утицали на поједине одлуке при креирању њеног уметничког дела.

У практичном делу докторског пројекта кандидаткиња је применила методе и принципе рада који су генерално примењиви у вајарској пракси.

ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Уметничко истраживачи пројекат *Ашеље* конципиран је на класични начин приказа три поетско-скулторске целине, као омаж ликовним ствараоцима који су вредносне одреднице савремене српске културе и чије уметничко дело кандидаткиња веома цени, као метафора потребе уметничког стварања. То нису пуки прикази фигуре и мизансцена, већ дубље промишљање о односу на релацији уметник и уметничко дело. Докторски уметнички пројекат, замишљен тако да позива посматрача да и физички уђе у простор уметничког дела и да активно учествује у њему, није оптерећен контекстом историјско - тополошких тумачења, већ сугерише на универзалнија значења. Отелотворење идеје о потпуној интеракцији је амблемска представа Марине Абрамовић, где је кандидаткиња материјализовала сцену перформанса који се по својој медијској природи опире просторно-временском конзервирању.

Реципијент губи својства субјекта, постаје део композиције, и истовремено, постаје његов саставни део и поприма и облик и карактеристике објекта уметности. Овај приказ се чини, на благо иронијски начин, као симулакрум, али са аутентичним, доживљеним искуством које реципијент има.

УМЕТНИЧКО-ИСТРАЖИВАЧКИ ДОПРИНОС

Докторски уметнички пројекат *Аишеље*, представља три изведене, засебне, тематски сродне композиције. Истражује потенцијал функционалности уметничког дела у области меморијалне пластике посвећен уметнику и његовом делу, потенцијал односа међусобног прожимања апстрактног (духовног) и мануелно обликованог (материјалног) простора, могућност потпуно активне комуникације/интеракције публике/јавности са тродимензионалним меморијалним ликовним обележјем.

Идеја тражења смисла путем уметности је носећи мотив и допринос овог истраживачког пројекта. Скулпторске композиције, изведене кроз ауторске интерпретације кандидаткиње у приложеном истраживачком циклусу под називом *Аишеље*, омогућиле су јој да, кроз свој лични смисао, пренесе идеје духовности и на реципијента.

ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

1. Алекса Челебоновић, *Разговори са Мићом Појовићем*, Уметнички павиљон Цвијета Зузорић, Београд, 1979.
2. Валтер Бењамин, *Уметничко дело у веку своје техничке репродукције* (Есеј 114 – 150), Нолит, Београд, 1974.
3. Виктор Франкл, *Нечујан вајај за смислом*, Жарко Албуљ, Београд 2000.
4. Вил Гомперц, *Шта идеаш? 150 година модерне уметности у шрејшају ока*, Дерета, Београд, 2015.

5. Владислав Шћепановић, *Медијски сјекшакл и десшрукција*, Службени гласник, Београд, 2010
6. Г. В. Ф. Хегел, *Есшешика*, Култура, Београд, 1970.
- Гералд Рауних, *Умешносш и револуција: умешнички акшивизам шоком дуоо ХХ века*, Футура, Нови Сад, 2006.
7. Ги Дебор, *Друшшво сјекшакла*, Арказин, Загреб, 1999.
8. Душан Вукотић, *Режисери о филмској режији: дијалози с филмским режисерима*, Алтера (Библиотека драмских уметности), Београд, 2013.
9. Ервин Панофски, *Умешносш и значење иконолошке сшудије*, Нолит, Београд, 1975.
10. Жан Бодријар, *Simulakrumi i simulacija*, ИП Светови, Нови Сад, 1991.
11. Жан Бодријар, *Симулација и збиља*, Хрватско социолошко друштво, Загреб, 2001.
12. Жарка Вујић, Марко Шпикић, *Иви Мароевићу башшници у йомен*, Едиција: Споменице, Завод за информацијске студије, Загреб, 2009.
13. Жарко Требјешанин, *Психолоија личносши*, Учитељски факултет, Београд, 2010.
14. К. Г. Јунг, *Човек и њејови симболи*, Младост, Загреб, 1973.
15. Лазар Трифуновић, *Сликарсшво Миће Појовића*, Српска академија наука и уметности, Београд, 1983.
16. Мишко Шуваковић, *Појмовник модерне и йосшмодерне ликовне умешносши и штеорије йосле 1950. йогине*, САНУ, Београд и Прометеј, Нови Сад, 1999.
17. Паул Кле, *Зайиси о умешносши*, Esotheria, Београд, 2004.
18. Платон, *Држава*, Култура, Београд, 1969.
19. Пол Гзел, *Ошсш Роген о умешносши*, Metaphysica, Београд, 2004.
20. Х.В. Јансон, *Исшорија умешносши: йрејлед развоја ликовних умешносши од йраисшорије до данас*, Издавачки завод „Југославија“, Београд, 1970.

21. Херберт Рид, *Историја модерне скулптуре*, Издавачки завод „Југославија“, Београд, 1966.
22. Херберт Рид, *Историја модерној сликарства*, Издавачки завод „Југославија“, Београд, 1963.
23. Џејмс Весткот, *Каг Марина Абрамовић умре*, Плати јахач, Београд, 2013.

Интернет странице

<https://www.livius.org/articles/concept/damnatio-memoriae/>

<http://www.ivoandric.org.rs/>

<http://www.politika.rs/sr/clanak/22764/>

Документарни филмови

1. Документарни филм *Пећар Лубарга*, редитељ Милан Стевановић, Филмске новости, Београд, 2017.
2. Лазар Трифуновић, *Сликари и вајари, Пећар Лубарга*, РТС Београд, 1977.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат *Ашеље* испитује транспоновање скулптуре из јавне димензије меморијалне скулптуре (као „дела организације јавног простора што је чини кодираним друштвеним памћењем, али и саставним делом јавног знања“) у интимни простор различитих врста појединачног доживљавања и доприноси начину разумевања како се оно што је свакодневно јавно интегрише у стицање личног формативног искуства и његово оплемењивање. Сврсисходност оваквог концептуалног приступа фигуративној пластици (меморијала), која својим поетским дискурсом превазилази тему рада, одражава се као још један додатни ниво значења.

Имајући у виду теоријски оквир и, у форми изложбе, практично изведен део докторског пројекта, Комисија предлаже Наставно-научно уметничком Већу Факултета примењених уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду да се кандидаткињи Јелени Божовић Ђорђевић омогући одбрана Докторског уметничког пројекта *Ашеље* – интерактивна меморијална пластика.

Чланови комисије:

мр Горан Чпајак, редовни професор ФПУ у Београду,

мр Растко Ћирић, редовни професор ФПУ у Београду,

мр Мирослав Лазовић, редовни професор ФПУ у Београду,

др Ратко Божовић, професор емеритус, ФПН у Београду

др ум. Јулијана Протић, доцент ФПУ у Београду, ментор